

Kaj je sklenila občinska komisija za samoupravne sporazume?

Občinska skupščina Center je ob koncu lanskega decembra ustanovila komisijo za samoupravne akte organizacij združenega dela z nalogo, da spremlja uresničevanje ustavnih dopolnil v organizaciji združenega dela in nudi strokovno pomoč pri uresničevanju ustavnih dopolnil in spre-

tov. Komisija je sprejela svoj program dela, po katerem se bo vključevala v ustanavljanje TOZD, hkrati pa bo dobivala v pregled tudi samoupravne sporazume TOZD.

Komisija za samoupravne akte organizacij združenega dela je na svoji četrti seji sredi maja ugotavljala, kako poteka akcija uresničevanja XXI., XXII. in III. ustavnega dopolnila v delovnih organizacijah in drugih organizacijah združenega dela na območju občine Center. Že pred tem, marca, je namreč ta komisija posredovala vsem delovnim in drugim organizacijam, ki imajo sedež v Centru, vprašalnik, s katerim je želela ugotoviti, kako poteka ustanavljanje TOZD in usklajevanje samoupravnih aktov z ustavnimi dopolnili. Ob tem je komisija prosila vse OZD, ki so že sprejele samoupravne sporazume o združevanju oziroma so usklajala svoje statute z ustavnimi amandmaji, naj le-te pošljejo komisiji v pregled. Na vprašalniku pa je komisija dala možnost, da ji postavijo vprašanja. Med njimi je bilo tudi, ali želijo (delovne in druge organizacije), da komisija pripravi pogovore o posameznih nejasnostih oziroma problemih.

Ta vprašalnik je komisija poslala okoli 280 delovnim in drugim organizacijam združenega dela, do zadnje seje komisije (17. maja) pa je izpolnjen vprašalnik vrnilo 168 organizacij.

Od 168 organizacij združenega dela, ki so odgovorile na vprašalnik, v 43 še niso začeli z ustanavljanjem TOZD in OZD v skladu z ustavnimi dopolnili. Ker je vzorec organizacij, ki so odgovorile, zelo popoln, komisija ocenjuje, da je tudi v tisti 112 delovnih organizacijah, ki niso odgovorile, razmerje uresničevanja ustavnih dopolnil enako kot pri prvih. To se pravi, da jih je 75 odstotkov začelo z delom in da so različno daleč. Opozoriti pa gre na dejstvo, da je le okoli 50 odstotkov organizacij združenega dela, ki že uresničujejo program ustanavljanja TOZD in usklajevanja statuten in drugih samoupravnih aktov, končalo to fazo, polovica pa jih je šele začela s postopkom. Zanimiva je tudi ugotovitev, da so doslej statusnopravno ustanavljanje TOZD in OZD uredile dokončno z vpisom v sodni register le tri organizacije iz občine Center.

Iz analize vprašanj in problemov, s katerimi se srečujejo delovne in druge organizacije pri uresničevanju ustavnih dopolnil, je razvidno, da je bilo največ nejasnosti pri postopku in ustanavljanju TOZD (kdo in kako ustanovi TOZD), ali morajo izvesti »postopek ustanavljanja« tudi delovne organizacije, ki ne bodo imele TOZD, pristojnost sprejemanja samoupravnega sporazuma in statuta, volitve organov upravljanja na ravni podjetja, status TOZD in OZD in skupnih služb, pa vprašanja glede ugotavljanja in delitve dohodka in podobno.

Že bežen pregled sprejetih samoupravnih sporazumov in statuten, ki jih je dobila komisija, kaže, da je urejevanje medsebojnih odnosov v združenem delu tako specifično, da je toliko izvirnih rešitev glede na stanje vsake delovne organizacije, da so ustanavljanje TOZD, OZD, nova samouprava in organizacijska struktura mogoči edino s samoupravnimi sporazumi in statuti, ki so odraz stanja v vsaki organiza-

ciji, ne pa na podlagi skupnih vzorcev teh aktov.

Analizo vprašalnikov je obravnavala tudi občinska skupščina Center na svoji zadnji seji. Vse delovne organizacije in druge organizacije združenega dela, ki še niso začele s postopkom, in seveda tudi druge, ki so ostale na »pol poti«, je opozorila na zakon o konstituiranju organizacij združenega dela, po katerem morajo organizacije pravočasno, najkasneje do konca 31. decembra letos sprejeti potrebne programe in ukrepe oziroma se morajo dokončno konstituirati ter vpisati v sodni register. V tistih organizacijah, ki tega ne bodo opravile do določenega roka, bo morala posredovati občinska skupščina in organizirati ustanavljanje.

Prvi pogovor o ustanavljanju organizacij združenega dela in o vprašanjih uskladitve statuten z ustavnimi dopolnili je pripravila te dni komisija za samoupravne akte organizacij združenega dela v Centru za delovne organizacije s področja industrije in gradbeništva. Na pogovoru, ki se ga je udeležilo lepo število vabljenih, so se zopet ponavljala že našeta vprašanja in nejasnosti, tako da lahko rečemo, da je pogovor uspel. V prihodnje bo imela komisija podobne pogovore z delovnimi organizacijami iz preostalih panog.

R. R.

Skupščina občine Ljubljana-Center

Na zadnji seji obeh zborov občinske skupščine Center so odborniki volili podpredsednika. Za novega podpredsednika občinske skupščine Center so izvolili Janeza Škulja, diplomiranega pravnika, odbornika občinskega zbora.

Na seji so obravnavali tudi analize zaključnih računov delovnih organizacij v občini za lansko leto in poslovno poročilo komunalnega zavoda za zaposlovanje v Ljubljani. V zvezi s tem skupščina Center priporoča osnovnim šolam, naj učinkoviteje spremljajo nadarjene otroke, da bi ti učenci uspešno končali šolo, da bi jih lažje poklicno usmerjali primerno njihovim sposobnostim. Občinska skupščina Center tudi priporoča, naj v zazidalnih načrtih na območju mesta zagotovijo lokacije za gradnje samskih domov za delavce organizacij združenega dela, ki zaposlujejo delavce iz drugih republik. Občinska skupščina Center tudi podpira dejavnost oddelka klinične bolnice za psihiatrijo v Škofljici in dejavnost klubov zdravljenih alkoholikov. Organizacijam združenega dela priporoča, naj čimveč alkoholikov pošiljajo na zdravljenje.

Skupščina občine Center je sprejela tudi družbeni dogovor o merilih in pogojih, v katerih lahko občinske skupščine predpišejo občanom, da so na javni poziv dolžni predložiti podatke o svojem premoženju in načinu njegove pridobitve. Ta dogovor je bil podpisan 31. maja in objavljen v dnevnem časopisu.

Na zadnji seji so Milana Praprotnika razrešili dolžnosti načelnika davčne uprave, odgovor na odborniški vprašanj, kaj pomeni izraz »savske lagune« in zakaj je prišlo do tako bistvenih sprememb v programu za preskrbo Ljubljane s pitno vodo, bodo ustrezne službe pripravile do prihodnje seje občinske skupščine.

R. R.

Kako smo gospodarili lani

Na zadnji seji so odborniki obravnavali tudi analizo zaključnih računov delovnih organizacij v občini. Pred sejo pa je o tej analizi razpravljal svet za gospodarstvo in povzel naslednje ugotovitve:

● Dinamika doseženih finančnih razultatov gospodarstva na območju občine Center je bila tako v primerjavi z letom 1971 kakor tudi v primerjavi z dinamiko kazalcev v republiškem merilu v letu 1972 dokaj umirjena. Ob 18 odstotnem porastu celotnega dohodka (SRS 23 odstotkov) in enakem porastu porabljenih sredstev je bil doseženi dohodek gospodarstva v občini le za 14 odstotkov večji kot v letu 1971, na kar je vplival popravek finančnega rezultata gospodarskih organizacij na osnovi predpisov (terjatve nad 90 dni, popravek vrednosti zaloga, odpis terjatev od kupcev v teku sanacije). Delež popravkov finančnega rezultata v doseženem dohodku je za celotno gospodarstvo znašal 2,4 odstotka, pri čemer je bilo največ popravkov v trgovini (6,8 odstotka) in to zaradi terjatev nad 90 dni.

● V strukturi razdeljenega dohodka se je ponovno zmanjšala udeležba sredstev, ki ostanejo delovnim organizacijam za interno delitev, in sicer od 66,7 odstotka v letu 1971 na 65,8 odstotka v letu 1972. V primerjavi s porastom dohodka zelo visok porast pogodbenih obveznosti (za 32 odstotkov v primerjavi z letom 1971), je povečal tudi njihovo udeležbo v strukturi dohodka od 9,1 odstotka v letu 1971 na 10,4 odstotka v letu 1972. Pretežni del (68%) pogodbenih obveznosti predstavljajo obresti za kredite kot odraz večjega obsega kreditov in večje obsega kreditov in večje maksimalne obrestne mere. Tudi udeležba zakonskih obveznosti iz dohodka se je povečala od 7,7 odst. na 7,8 odstotka, medtem ko se je delež prispevkov iz osebnih dohodkov zmanjšal od 16,5 odstotka na 16 odstotkov.

● Ugotovitev, da se delež sredstev delovnih organizacij zmanjšuje, velja tudi za strukturo družbenega proizvoda, ki se je sicer v primerjavi z letom 1971 povečal bolj od dohodka (indeks 117) in to zaradi 28 odstotkov porasta amortizacije, popravljene zaradi revalorizacije osnovnih sredstev). Kljub takemu porastu pa se je delež gospodarstva v družbenem proizvodu zmanjšal od 70,4 odstotka v letu 1971 na 69,9 odstotka v letu 1972.

● Ekonomičnost poslovanja se v primerjavi z letom 1971 ni spremenila, dohodek na delavca se je povečal le za devet odstotkov (ob štiri odstotnem povečanju števila zaposlenih), rentabilnost poslovanja pa je bila slabša kar za 23 odstotkov.

● Povprečni mesečni neto osebni dohodki delavcev v gospodarskih organizacijah s sedežem v občini so v letu 1972 znašali 2.057 din in so bili za 13 odstotkov višji kot v predhodnem letu. Dinamika porasta osebnih dohodkov v občini Center je bila sicer dokaj pod porastom v republiškem merilu (indeks 117), vendar so bili osebni dohodki v občini višji (v republiškem merilu so znašali 1.895 din).

● Pozitivna je ugotovitev, da se je v strukturi obratnih sredstev, s katerimi razpolaga gospodarstvo, povečala udeležba denarnih sredstev od 15,6 odstotka na 18,6 odstotka v skupnih obratnih sredstvih in da se je zmanjšal delež terjatev od 57 odstotkov na 50,9 odstotka. Terjatve v gospodarstvu občine

so bile konec leta 1972 za pet odstotkov nižje kot ob koncu leta 1971. Ta ugotovitev kaže, da prizadevanja za zmanjšanje nelikvidnosti dajejo prve rezultate.

● Skoraj tretjina sredstev gospodarstva pa je še vedno v zalogah, ki so se sicer povečale skladno s gibanjem celotnega dohodka. Prevelik dej sredstev še vedno vežejo zaloge nedovršene proizvodnje, ki so se povečale za 28 odstotkov in zaloge materiala, ki so bile večje za 26 odstotkov.

● Vrednost osnovnih sredstev, s katerimi je razpolagalo gospodarstvo, je bila v primerjavi s stanjem ob koncu leta 1971 le za šest odstotkov višja. Pri tem je potrebno poudariti, da se je stopnja odpisa osnovnih sredstev poslabšala od 43 odstotkov v letu 1971 na 45 odstotkov v letu 1972.

● Pregled pomembnejših virov poslovnih sredstev kaže, da so se viri poslovnih sredstev sicer povečali za 14 odstotkov, struktura pa se ni bistveno spremenila. To velja zlasti za poslovni sklad, katerega udeležba v pomembnejših virih poslovnih sredstev se je celo znižala od 36,6 odstotka v letu 1971 na 36,3 odstotka v letu 1972. Ponovno se je povečala udeležba kreditov od 25,4 odstotka na 26,1 odstotka, pri čemer se je delež kratkoročnih kreditov povečal od deset odstotkov na 11,6 odstotkov. Pomembno postavko v virih poslovnih sredstev so še vedno predstavljala sredstva dobaviteljev (36,6 odstotka), pri čemer so v gospodarstvu občine obveznosti do dobaviteljev že presegle terjatve od kupcev. Na tako stanje je vplivala predvsem trgovina, kjer so obveznosti do dobaviteljev za 1.247.978 tisoč din presegle terjatve.

Ugotovitev, da se je v strukturi virov poslovnih sredstev znižala udeležba lastnih virov sredstev in močno porasla udeležba predvsem kratkoročnih kreditov, nikakor ne kaže na izboljšanje sposobnosti samofinanciranja gospodarstva.

Z izgubo je v letu 1972 poslovalo 7 organizacij, višina izgube pa je znašala 42.268 tisoč din. Pri tem odpade 93,8 odstotka vse izgube na ZZTP transportno podjetje Ljubljana.

Iz navedenih ugotovitev je svet za gospodarstvo povzel, da se položaj gospodarstva v občini Center ne izboljšuje, da se udeležba sredstev gospodarstva v delitvi družbenega proizvoda še vedno zmanjšuje in da je akumulativna sposobnost gospodarstva premajhna. Administrativno poseganje na področje cen nima pričakovanih učinkov, saj le te še vedno naraščajo. Gospodarstvo je v še večji meri kot doslej navezano na lastne zmogljivosti, kar terja nujno povečevanje produktivnosti, ekonomičnosti in rentabilnosti na osnovi intenzivnejšega izkoriščanja vseh možnih notranjih rezerv. Pri tem pa se z zamrzitvijo osebnih dohodkov in omejevanjem vseh ostalih prejemkov zmanjšujejo možnosti večje stimulacije za dvig storilnosti in za večji interes delavcev za boljšim poslovanjem. Pri tem je treba upoštevati, da življenjski stroški hitro naraščajo. Na nesmotrnost dolgoročnega zamrzovanja osebnih dohodkov in na posledice, ki jih lahko ima, svet za gospodarstvo opozarja tudi občinsko skupščino.

Najvažnejši problemi v gospodarjenju s stanovanjskimi hišami

Osrednji problem gospodarjenja s stanovanjskim in poslovnim fondom je v zastarelosti in dotrajanosti zgradb. Že samo dejstvo, da je kar 1449 stanovanj starejših od 100 let, pove, da so takšna stanovanja potrebna temeljite obnove. Zaradi zamrznjenih stanarin pa je mogoče izvajati le najnujnejša vzdrževalna dela.

Kaže pa, da bo treba v bližnji prihodnosti več zgradb v celoti sanirati. Gre za to, da je v nekaterih zgradbah že varnost stanovalcev ogrožena in bi lahko že ob srednjemotnem potresu nastala kritična situacija. Pri sanaciji konstrukcije zgradb pa nastane vrsta novih problemov, ki ob neustreznih predpisih postanejo težko rešljivi.

Večina zgradb je v mešani lastnini, lastniki pa so pogosto nesposobni finančno sodelovati pri sanacijah. Stanovalce je treba za čas izvajanja del izseliti in jim nuditi nadomestna stanovanja.

Tak primer je zgradba Stari trg 32, katero že saniramo, podobna situacija pa bo nastala z zgradbo Zaloška 7, kjer je samo lokal v družbeni lastnini, vsa stanovanja pa so privatna. Podobni problemi nastopajo tudi v primeru sanacije podpornih zidov na grajskem pobočju.

Ob vseh navedenih problemih pa je prav na področju občine Center velik pritisk za pridobitev poslovnih prostorov s strani tistih organizacij, ki nimajo sredstev, da bi si same pridobile poslovne prostore, po svojem značaju pa so mestnega ali celo republiškega pomena.

Poseben problem predstavlja sanacija zgradb na območju Stare Ljubljane. Tukaj so hiše najbolj dotrajane, mešano lastništvo pa je skoraj pravilo, hkrati so prisotne še zahteve Regionalnega zavoda za spomeniško varstvo. Menimo, da bo potrebno trajno sodelovanje vseh organizacij in zainteresiranih faktorjev, predvsem pa konkretna pomoč sveta za stanovanjske in komunalne zadeve, da bo mogoče učinkovito izvajati revitalizacijo stanovanj in zgradb kot celote.

Očitno pa je, da pred zvišanjem sedanjih nizkih najemnin in stanarin ne bomo dosegli večjih rezultatov.

(Z poročila stanovanjskega podjetja »Dom«, poslanega skupščini občine Center) jemanju teh samoupravnih ak-